

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XII. David summa pericula evadit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

affirmantis: Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè querendus; me video. Venusini varis follers præceptio est: Misce stultitiam consilii brevem; dulce est deessere in loco. Socratis præclarum monitum est, ut sis beatus, te alicui stultum videri sine. Atque hoc compendium, hoc humilitatis fastigium est, seipsum in stultorum tribu censere, nec iniquè ferre, ab aliis albamentis hominem haberi. Quisquis hac se cogitatione armaverit, omnes tolerabit injurias, quascunq; concoquet calumnias, omnium hominum arrogantia & contumacia se submittere. Vitiorem mater superbia non ei nocet. Non loquimur de simulatâ sanctorum hominum stultitiâ, quâ mundum deceperunt Simon Salus, Paulus Simplex; Marcus Saulus, Salvanus Simplex, Jacobus Turertinus, alij: sed fermè nobis est de illâ Pauli hortatione: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens. Sapiencia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Nos stulti vestro & recto iudicio habemus in hoc mundi theatro, idque propter Christum crucifixum, quem simplici & incultâ dictione predicamus. Nos stulti propter Christum, vos vobis prudentes estis ob doctrinam & eloquentiam, nos vero stulti. Sed obijciat quis: Quomodo mihi hanc persuasionem induam, ut stultum me credam? Deus mihi perspicacem intelligentiam, præ multis, reor, concessit; quâ ergo me stultum dicam? Quælo te, mi bonè homo, quomodo Salomon sapientissimus omnium, de seipso potuit affirmare: Stultissimus sum virorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non novi scientiam sanctorum. Dices fortassis: Erravit Salomon, & stultitiam commisit gravissimam. Nunquamne nos erramus? & nihil unquam stultitiæ committimus? Sunt qui velint hæc verba Salomonis esse jam penitentis, & ex idololatriæ & libidinum voragine vocati. Sed potuit etiam ante lapsum ex verâ humilitate, atque animi demissione verissimè pronuntiare: stultissimus sum, si mea, si mea, si, quæ ex me habeo, si, quæ proprio studio collegi, seculo Deo spectem. Idcirco addit: Sapientia hominum, seu more aliorum hominum parta, non est mecum, non enim meâ industriâ, meoque Marte obtinui sapientiam, vel scientiam sanctorum, qualis solet Prophetis sanctis instillari; sed si quid nactus sum scientiæ, seu humanæ, seu divinæ, id omne didici & accepi à Deo. Deinde, stultissimus sum, inquit, virorum, si conferar cum aliis, qui Dei sui que cognitione, saltem actuosâ illâ me longè præcellunt. Rursum si sapientiam meam etiam si maximam, cum ignorantia meâ, vel cum sapientiâ divinâ comparem, cum illa infinitè ab istâ differat merito me stultum potius, quàm sapientem venditabo. Simili ferè modo rogatus aliquando Socrates. Quid sciret? Hoc unum scio, quod nihil sciam. Quod audiens alius: Imò, ait, ego ne hoc quidem scio. Voluit ergo Salomon primo loco inculcare, veram sapientiam submissio sui sensu, & verâ humilitate scitam esse.

Vir magni nominis in solitudinem contendit, ut Abbatem Mosem videret. Cùmque illum ipsum haberet obvium, quæsit, quæ via duceret ad tugurium Abbatis Mosi? Cui promptè Moses ipse: Quid hoc monstrum, mi Domine, quæris? homo fatuus & hæreticus est. Et cum dicto se proripuit. Vir primarius cognitionem rei certiore capturus, ad vicinum templum interrogans: Dum, inquit, Abbatem Mosem quero, ut illius & aspectû & colloquio fruam, occurrit mihi fenex, qui virum & fatuum & hæreticum esse affirmabat. Num ita se res habet? Cui præfentes: Quo vultu est, ajunt, ille fenex? Ad quæ hospes: Vir longus, & niger, attritis vestibus amictus. Mox alij: Hic ipsissimus est, inquit, Moses Abbas, extremus ofor inanis gloriæ, qui sanctimoniam tam dextrâ regit stultitiâ.

Cleanthus, Laërtio teste, appellatus asinus, convitium nequitiam refutans, se parè esse bajulanda Xenonis sarcinæ affirmabat. Sive quod Zenoni admodum curta esset supellex, sive, quod illius austeritate nihil offenderetur. Sed exemplis non agimus, res liquet. Anno millesimo sexcentesimo decimo nono Colonia liber editus ita fronte inscriptus: *Stulta sapientia, seu sapiens stultitia*. Hic liber volendus ei, qui humilitatis cupit mysteria penetrare. Augustinus unumquemque ad hoc seridè adhortatus. *Dic te stultum*, inquit, *& sapiens eris; sed dic, sed intus dic, quia est, ut dicis*. Nec ullus sibi ipse tam eruditus, sapiens, ingeniosus videatur, ut præceptionem Augustini aspernetur. Quandoquidem Annæus Seneca affirmatissimè dixit: *Nullum magnum ingenium sine mixtura dementiæ fuit*. Ergo dic te stultum, & sapiens eris. Et quid opus plurium testimonij? Hoc Pauli apertissimum præceptum est: *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens*. Sed tam potens est argutrix Nomina Philautia, ut nec Seneca, nec Salomon, nec Augustinus, nec Paulus ulli facile persuaserint, ut stultum se dicat. Omnes nimium quantum, & nol toto pectore sapiamus. Veritas illa de cælo descendit: *Ne quis sapiens apud temetipsum*. Qui sibi ipsi vel obolo uno pretiosior est, quàm stultus, omne sibi pretium detrahit, nec ad humilitatis fundum pertinget unquam. Hæc sapiens stultitia omnes humilitatis leges complectitur. *Qui potest capere, capiat*. David in Achis aula hoc uno fatuitatis commento, vitam sibi servavit. Ad cælum, & ad immortales delicias compendiarie profus semita est, intelligens fatuitas. *Si quis videtur sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat*.

Saul alioqui fastuosissimus rex, certè tamen fallus: *Apparet enim, inquit, quia stulte egerim, & ignoraverim multa nimis*. Cuius nostrum conuenit hoc dicere, omnes enim peccamus, *& in malis offendimus omnes*. Ubi autem multum peccati, ibi multum est stultitiæ. Quàm stultum est illud loqui cum Deo, & interim vagari animo, jocari cum catello, garrere cum seruo. Atqui tale quid facimus quotidie, cum precari nos credimus, mente tamen evagamur aliò, & videri nihilominus sapientes. Hinc viri sapientes & sancti se fatuos ultro proclamant.

Davidem igitur, sub fatui schemate, denuo libitnam eluderem expectamus. At necdum discrimina finis.

CAPVT XII.
David summa pericula evadit.

MITHRIDATES rex Ponti, idiomatum & linguarum viginti duorum peritus, ausus & Romanos bellis fatigare, antequam juventutem excederet, compluribus & maximis vitæ periculis objectus est. Tutores illum perferoci equo imposuerunt, in speciem ut jaculari disceret, animo ut vitam ei sine vi adimerent. Sed evasit juvenis. Ubi cruentus dolus non successit, veneno eum tollere tentarunt, sed ea ille antidota opposuit, ut venena vim suam perdidissent. Veritus autem animosus juvenis, ne post elusas has insidias aperto Marte pugiones & gladios in se stringerent, simulavit ingens venandi studium: ita quadriennium in silvis & nemoribus transegit, nusquam uno loco diutius nocte unâ moratus. Ita insidias sibi structas vitavit, & in eam se corporis affectionem duravit, ut par fiderit asperis rebus tolerandis omnibus.

Multo tempore David nihil in urbibus inveniens Davidis asyli, in lucis & antris vitam inopem egit. Nam ex alia fuga, aulâ regis Achis bidui itinere in speluncam Odollam fugit. Inde ad Moabitas in Maspha venit, ubi Moabitarum regi parentes suos aliquando alendos commendavit.

davit. Ex eo loco, Propheta Gad monente, concessit in Judam in saltum Hareth, inde Ceilam & Ziph abiit. Hinc in deserto Maon sese abdidit, ubi extrema periculis & summum discrimen adiit. Sed & hoc periculum amovitus est Deus. Quod hoc capite explicabimus.

§. I.

Ejus cura erga parentes, 1. Reg. c. 22. v. 31. & 4.

IN specu Odolla David inter principes curas habuit, parentes, & imbellem turbam in tuto locare. Hinc regem Moabitarum Saulis hostem submisit rogans: Maneat oro, inquit, Pater meus & mater mea vobiscum, donec sciam, quid faciat mihi Deus. Et reliquit eos ante faciem regis Moab. Manseruntque apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in presidio. Inde consensu dato, profectus est David in metropolim Maspha, in ejus presidio collocatus, quod tam ipse, quam Moabitarum adversus Saulem forent tutiores. Dum hic cum suis Quadringentis aliquot mensibus agit, plures e Judaeis palantes milites eo convolarunt augmento commodo, ut sexcentorum fieret phalanx. Dum in presidio est David, monetur a Propheta Gad, ut in terram Juda redeat. Nullae rationes additae monitioni. Visum est enim monitori satis esse, hoc unicum significare: Noli manere in presidio, proficiscere & vade in terram Juda. Forassis Moabitarum rex aliquid adversus David machinari coepit, ut vel traderetur Sauli, vel occideretur. Idololatriae & hominibus impiis fidendum non est. Aut forsan ideo advocatus David, ne illi sexcenti milites idololatriam paullatim combiberent, aut certe ut ipse David graviora passurus, mansuetudinem & patientiam illustriorem exhiberet orbi. Sine causa nihil fit in terra. Sat rationum Deus habuit, sed eas David noluisset aperiri. Nec enim Deus facti sui rationem homini solet reddere. Hinc nos per me curiosi non sine noxa quaerimus: Cur hoc, cur istud? Quare me Deus sic affligit? cur adversario meo tantum in me licentiae permittit? Cur preces meas toties repetitas non exaudit? Sile lingua improba, quid obstrepis Deo? Qui nos sumus, ut cum Deo disputemus? Dei velle, loco omnium caussarum est.

Monetur a Propheta in terram Juda redire, Ibid. v. 5. Monitionis causa.

David obsequentissimus, quamprimum audivit: Proficiscere in terram Juda, mox loco se movit in silvam Hareth profectus. Ubi Saul inaudit, David denuo visum, incensus ira, oratione verbosissima omnem in David bilem egurgitavit. Nam ad aulicum suum famulitium Convertertus: Audite me, inquit, nunc filij Temini, nunquid omnibus vobis dabit filius Isai agros & vineas, & universos vos faciet tribunos, & centuriones? quoniam fratris omnes adversum me, & non est, qui mihi renuntiet, maxime cum & filius meus foedus inierit cum filio Isai. Non est qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi, eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me insuliantem mihi usque hodie. Ego princeps & rex vester e vestra tribu, tantum benevolentiae vobis non obtineo, quantum servus fugitivus, & in dominum suum rebellis; quod sane omni honestati adversatur. Tam speciosa, quam falsa oratio. Ea tamen sic moti Saulis famuli, ut Doegus, qui haecenus siluit, in proditorem eruperit dixeritque, apud Achimelechum in Nobe visum a se David, qui & panes & gladium acceperit a sacerdote. Mox igitur accersitus Achimelech & omnis sacerdotum chorus Noben habitantium. Quos furiosus Saul insuavissimè salutans, & Achimelech in os continuo exprobrans: Quare, inquit, conjurastis adversum me tu & David? Hostem meum cibus & armis juvisti, ut tanto magis contra me invalesceret improbus insidiator. Cui Achimelech modestè: Ex omni aulico, inquit, famulitio dominus meus rex non inveniet, arbitror, fidelio rem genero suo Davide, qui ad omne regis imperium, paratissimus, vel jobentis nutum at-

Proditur a Doego ab Achimelecho panes & gladium accepisse.

Saul in Davidem bile effundit. Ibid. v. 7. 8.

tendit. In tam obsequiosa fidelitate, insidias non praevidit facile quemquam suspicari posse. Revera rex, mihi servo tuo, super hoc negotio nil penitus innovit. At vero Saul jam pridem violentos ac furentes impetus volutans animo exclamavit: Morte morieris Achimelech, & omnia domus patris tui. Mox ad satellites convertitus: Converterimini, ait, & interficite sacerdotes Domini. Nam manus eorum cum David est, scientes quod fugisset, & non judicaverunt mihi. At vero regii stipatores velut statuariae infensiles stabant, nec vel unus omnium admovit capulo manum. Obedire magis oportet Deo quam hominibus, nulli dominorum obsequendum est, cum peccatum jubetur. Saul igitur amens furore & Doego precipiens: Convertere tu, inquit, & irruere in sacerdotes. Converterisque Doeg Idumeus irruit in sacerdotes, & trucidavit in die illa octoginta quing, v. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Porro ex Achimelechi familia unicus effugit Abiathar, qui cruentam hanc omnem tragediam Davidi recensuit. Dum haec narratur, tristis adest nuntius, qui Ceilam obsideri, & omnem ejus viciniam a Philistaeis vastari narrat. David oraculum per sacerdotem confultat, num Philistaeis occurrendum? Solebat Deus respondere sacerdoti, cui haberet indutus Ephod, idque non propter Ephod, sed ex promisso. Respondit est: Occurrendum est Philistaeis, & Ceilam liberandam. Sed inveni erant milites sexcenti, qui caussabant se parum tutos in Judaea, quanto minus id sperandum in finibus Philistaeis. Eam ob rem oraculum denuo consultum, respondit: Surge & vade in Ceilam, v. 4. Ego enim tradam Philistaeis in manu tua. Divina voce mirifice animatus David, Philistaeos aggressus, pecore illorum abacto, ipsos pane ad internecionem cecidit, & Ceilam obsidione liberatam ingressus est. Sed novae mox turbae. Saul in exitum generi vigilantissimus, quamprimum audivit urbe clausam: Jam, inquit, capta est haec avis. Mox omnem vim belli ad Ceilae obsidionem trahere destinavit. David hoc resciciens, oraculum iterum interprete sacerdote interrogavit, an Ceilani se tradituri sint Sauli. Respondit: Tradituri. Continuo David cum sexcentis suis excessit urbe, huc illic incerto itinere facturus excursions. Quod ubi Saul intellexit, praedam manibus elapsam, dissimulavit irritos conatus, tanquam aliud bello parasset, nec Ceilam obsedit. At vero David cum suo milite in tam desertas solitudines delatus est, ut nec panis, sed nec aquae, nec comestis quidquam potuerit illic inferri, sed nec diu uno in loco subsistit. Silvam rupesque Ziph subiens mox hospitem, habuit amantissimum Ionatham, qui ad ipsum sedulo revisens, & ad toleranda quavis acerba animans: Ne timeas, ajebat, savam sed inanem patris mei sedulitatem. Fide Deo, non comprehenderis. Te regem Israelis sua pronuntiabit dies: Ego a te securus ero, ita bene spero: neque hoc pater meus ignorat. In eam rem alter cum altero foedus inivit favente Deo. Et David quidem in nemore permansit, Ionathas domum rediit. Mox autem Ziphæi cives in adulationem projecti, iter susceperunt ad Saulem in Gabaa, & eblandientes ei nuntiaverunt: Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutissimis silva, in colle Hachila, quae est ad dexteram deserti? Nunc ergo sicut desideravit anima tua, ut descenderes, descende, nostrum autem erit, ut tradamus eum in manus regis. Ad quod Saul promptissime: Benedicti vos a Domino, inquit, quia doluistis vicem meam. O pium nequam, b colubrum amabili & picto volumine

1. Reg. c. 22. v. 16. Achimelechum & sacerdotes Saulis occidit. Ibid. v. 11. Ovesque habebat. Ibid. v. 12. E familia Achimelechi solus Abiathar effugit. David jubet Ceilam liberare. 1. Reg. c. 23. Saulis generi vigilantissimus. David San- lem per desertum fugit. A Jonatham revisitur. Foedus inivit cum eo. Ziphæi cives cum produnt. 1. Reg. c. 23. v. 19. & 20. Ibid. v. 21.

mine tortuosum. Addit Saul: *Abite ergo, oro, & diligentiis preparate, & christus agite, & considerate locum, ubi sit pes ejus, vel quis viderit eum ibi, recogitat enim de me, quod callide insidiet ei. Considerate & videte omnia latibula ejus, in quibus absconditur, & revertimini ad me ad rem certam, ut vadam vobiscum: quod si etiam in terram se obstruxerit, perscrutabor eum in cunctis millibus Iuda.* Ziphæi accepto imperio reversi velut venatici canes indagaverunt omnia. At verò David solitudinem & solitudine mutans, in desertum Maon cum suo milite se recepit. Mox adfuit Saul cum exercitu, & ita cinxit hoc latibulum, ut nulla penitus relicta sit spes evadendi. Inklusus magis & vallatus erat David, quam in domo sua. Jam igitur actum est; effugii locus nullus est. Nec efferi quidquam, nec inferri potest. Spes elabendi omnis decollavit. O mi David nunc temerari tuorumque pereuntium, miseremur & collacremur. Modus juvandi nullus est. Vos veluti feras Saulis in vine clausit: capti estis ad unum omnes. O bonæ victimæ, jam vobis culter imminet, jam ad macellum & ad aram statis, petiistis omnes, regio gladio cadetis. Nec nec ipsa vos salus juverit.

Sed ò Dei providentiam ab omni æternitate pervigilem, & ò Dei potentiam infinitam! Dum David in omnem horam cruentas Saulis irruptiones metuit, subito ad regem Saul nuntius pervolat, qui presentissimum ab hoste periculum indicat, rogansque & urgens regem: *Festina, inquit, & veni, quoniam insuderunt se Philistinum super terram.* Continuo Saul periculis gravissimis coactus obfidione ceptam jam jam; ex voto finientem solvens abiit rebus irritis. Ita David cum suis omnibus jamjam jugulandus, liber & incolumis evasit. Jam unguibus sevi Leonis hæserat, jam dentibus lace-randus erat, & tamen ei potentia Numinis libertatem subitam concessit. Considerate hic, obsecro, admiranda Dei opera, & vigilantissimam momentis omnibus providentiam. Sed hic ordine stricto documenta pauca expendamus.

Primum, Obedientia Davidis eximia. Monuerat eum Propheta nondum fat notus, rediret in regnum Juda. Nullas huic monitiones adiecit. Objicere potuisset David suum suorumque periculum, si ipse Sauli vicinior, illi à Moabitibus remotiores irent. Nil obduxit David, sed obediit promptissimè. *Non enim attendit verus obediens, Bernardo teste, quale sit, quod præcipitur. Vir obediens loquetur victorias.*

Alterum, Adulatio aulica quid tragædiarum non excitavit? Octoginta quinque sacerdotes occisi, urbs Nobe intereccioni data. Doegus unus assentator regis hanc Camerinam movit. Ita non raro voces paucule damnum creant in omnem vitam luendam. Dicitur Pſaltes attestatur: *Dilexisti omnia verba precipitationis, lingua dolosa.* Præcipationis verba sunt, quibus alter alterum fraudulenter trahit in exitum. Addit David: *Propterea Deus destruet te in sinem, evellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viventium.* Impune non feres venenatos linguæ sævientis morsus. Hoc David omnibus iis occinit, qui adulando, mentiendo, obrectando, mordendo calumniando alios in exitum conantur precipitare.

Tertium, Invidia fructus multò deterri. Peccatrice sanè Achimelechus, quod neutriquam asserendum: quid illius tota domus, quid tot innocui sacerdotes, tot cives, tot innocentissimi infantes, quid tota urbs Nobe deliquit? Sed invidia, etsi oculatissima videatur, oculis tamen & auribus caret, inde in omnem rabiem efferrata truit. Sed advertite, obsecro, qui Deus pessimam Saulis voluntate usus ad puniendos Heli posteros. Divina maledictio in nepotes, abnepotes, & pronepotes nondum fuerat sopita. Consideranda simul etiam admiranda sacerdotum illorum patientia. A viro

unico octoginta quinque viri caduntur, nullus resistit, nullus quiritatur, nullus recusat mori. Hinc à nonnullis martyres censentur. Quis autem perveritissimam Saulis nequitiam satis demiratur? Præceperat illi Deus, ut quidquid esset Amalecitarum, perderet, eorum regem occideret; huic tamen vitæ gratiam fecit & meliora in prædæ jubentis injuriam servavit: hos verò sacerdotes nec verbulo lædendos, unico, sed nimis quam crudeli imperio regulavit omnes, viros & liberos, aliquot innocentum millia contrucidavit. Vel inde liquet, quid indomitus possit affectus, uti sunt invidia, ambitio, iracundia, luxuria; ubi hæ pestes, & vel harum unica occupat animum; jam vale cælum, valete superi, vale Deus, salvete inferi. Affectus vitiosus cum jam sui juris & liberatis est, eò impellit hominem, ut vel in apertos ruat inferos, contempto cælo. Nullum horret nefas ambitio, nullum invidia. Saul invidia deterrimo affectui obsequentissimus, susque deque habuit, quid vellet, juberet Deus. Tales nos sumus, cum maligno impetu animi abripimur, quodcunque veritum pro licito interpretamur.

Quartum, Mansuetudo Davidis maxima. Cum enim ei Abiathar sanguinolentam Tragædiam, tot facterdotum funera, vacuatam cædibus urbem, narrasset non ille mox in iras assurgere, bilem evomere, diris devovere, non centum millia diabolorum (quod nos solemus) in auctoris caput detestari: sed seipsum accusans: *Ego, inquit, sum reus omnium animarum domus patris tui.* Reum se proclamat, etsi remotissimam huic cædi ansam præbuerit; idque ignarus securitæ tempestatis tam cruentæ. Nimirum quod Gregorius dixit: *Bonarum mentium est tibi culpam agnoscere, ubi culpa non est.* Ita David: *Ego, a reus.* Et reus non erat. Quod enim fecit, necessitate adactus fuit. Memento igitur Domine David, & omni mansuetudinis ejus. Neque enim injurias suas adversus Doegum aliis ultus est armis, quam oratione & mansuetudine. Eâ namque occasione psalmum scripsit quinquagesimum primum. *Quid gloriaris in malitiâ qui potens es in iniquitate? Doegus eò prolapsus est iniquitatis, ut hoc facinore patiato, non ingemuerit, non saccum & cinerem arma penitentia sumpsit, sed insuper etiam gloriarus fuerit, tanquam fortium virorum opera ediderit. Sed expecta, paullulum, Doège, & tua tibi veniet dies, non impune tibi erit tam barbarum & immane facinus: sicut tu Achimelechii familiam trucidasti, ita te tuamque trucidabunt alii. Sæpicule pœna scelus quanto tardior comitatur, tanto gravior. Consuevit Deus moram supplicii compensare supplicii augmentis: Scelus punit, sed severus. Iusti, Doège ridebunt te, quod Saulis potentia, tuisque opibus non Deo fretus oppresseris insontes non multo tempore. Tu interibis æternum. Tuum erit epitaphium. Ecce homo qui non posuit Deum adiutorem suum, sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & prevaluit in vanitate sua.*

Quintum, Fiducia in Deum nunquam deponenda seu cælum ruat, seu terra; sive omnia misceantur in horrendum chaos. Summum hujus fiducia mysterium est in rebus etiam minimis. Cum in extremâ starete regulâ David, cum omnia undique viderentur desperatissima: jam conclusus, jam reti involutus, jam unguibus fixus hærebat, nec effugiendi rimula patebat ulla; subito Deus adfuit, ostenditque nunquam sibi complures modos deesse, quibus suos in libertatem asserat, in summis periculis, in mediis flammis servare novit illætos. Undique & undique vallatus erat David; militum jamjam irruptorum gladiis obsciendus. Sed eo ipso tempore, quod credibile, orabat David illud animo volvens: *Ego autem speravi in misericordiâ Dei in æternum, & in sæculum sæculi.* In extremo res apice ver-

Demiranda Saulis nequitia.

4. Mansuetudo Davidis maxima.

1. Reg. c. 22. vers. 22.

Pf. 131. v. 1.

Pf. 51. v. 3.

Pf. 51. v. 9.

5. Fiducia in Deum nunquam deponenda.

Pf. 51. v. 10.

fabatur. Repente Philistaei irruptionem faciunt, Saul A
 advocatur, exercitus abducitur. Ita David evasit liber,
 ita conatus Saulis elusi, ita Deus carnificina suos sub-
 duxit, Fidendum Deo se ferer. Nec enim unquam tam
 arcta res esse possunt, qui fiduciam in Deum exclu-
 dant. Sæpemis David angustiis pressus, fidebat ta-
 men Deo, & hunc in modum canbat: *Deus in nomi-
 ne tuo saluum me fac, & in virtute tua judica me. Deus ex-
 audi orationem meam, auribus percipe verba oris mei; quo-
 niam alicui insurrexerunt adversum me, & fortes quesierunt
 animam meam, & non proposuerunt Deum ante conspectum
 suum. Ecce enim Deus adjuvat me, & Dominus susceptor
 est anima mea, &c. Quoniam ex omni tribulatione eripui-
 sti me, & super inimicos meos desepxit oculus meus. Porro
 in gratiarum actionem cantandum cum Davide: Ani-
 ma nostra sicut passer erepra est de laqueo venantium, la-
 queus contritus est, & nos liberari sumus, Adjuvatorum no-
 strum in nomine Domini, qui fecit celum & terram. Benedi-
 ctus Dominus qui non dedit nos in captivum dentibus eorum.*

Fiducia
 Davidis in
 Deo in su-
 premis an-
 gustiis:
 Ps. 53. totor
 Et gratia-
 rum actio.
 Ps. 123. v. 7.
 Ibid. v. 8.
 Ibid. v. 6.
 Ps. 12. v. 1.
 Ad Rom. c. 5.
 vers. 5.
 Eccl. c. 2.
 vers. 11.
 Cassiod. in
 Psalms.
 Ps. 30. v. 1.

nec illi sexcenti omnes in familia Martis censerit pote-
 rant. Nam inermes aliqui, plerique fugitivi, fame ex-
 hausti, plures parum animosi. Hinc David in extremo
 vitæ discrimine verfabatur. Dum autem Saul exerci-
 tum ducens de viâ nonnihil secessisset alvo citante, ig-
 narus in hoc ipsum spelæum delatus est, ubi David cum
 sexcentis suis latuerat. Fortè fortunâ hæc specus angu-
 stiorum & cæcum præbens aditum, in magnam sese
 diffundebar amplitudinem. Hinc nulla Sauli oborta
 suspicio latitantium copiarum. Quâ in re divina se
 Providentia, tam amantem suorum, quàm vigilantem
 pro suis, mirissimè ostendit. Nec dubium quin Saul
 putâret, in illud cavum celo pluvio pecus agi, nec
 quemque hostium illic delitescere, cum proximè viam
 fuerit. Quod autem hæc viderit, nec audiverit arma-
 tas copias in id latèri immerfas, partim curvum &
 exercitus transire, partim subita à sole digressio in
 causâ fuerunt.

In spelæo
 devenit ubi
 David latebat.

Quantumcunque res turbulentæ sint & desperatæ,
 spes & fiducia in Deum nunquam est abjicienda. Ple-
 rumque ubi spei humanæ nihil est, auxilii divini pluri-
 mum est. *Qui confidit in Domino, sicut mons Sion, non
 commovebitur in æternum. Omnia si perdas, ô Christiane,
 fiduciam servare memento. Fiducia seu robustior
 spes non confundit. Scitote, quia nullus speravit in Domino,
 & confusus est. Præclare dicit Cassiodorus: Magna con-
 tra diabolum arma sunt, in suis viribus fiduciam non habere,
 sed Deum rogare, qui adversarium posse opprimere. Quoti-
 die pro se quisque animo dicat, In te Domine speravi,
 non confundar in æternum.*

Rabbini more suo hîc mirè nugantur, Davidem à
 Deo quæsisse, cur in orbe pariatum esse muscas, stultos,
 araneas? Ad hæc Deum respondisse, non frustra, sed
 orbis bono hæc condita, idque usu fore cognitum. De
 muscis quidem, vel inde id constare ajunt. Cum Sauli
 dormienti David poculentis & hastam adimeret, inter
 Abneris pariter dormientis pedes incautum pedem
 posuit, non facile retrahendum, nisi excitato Abnere,
 quod erat tota in se castra concitare, hæc repente musca
 id effecit mortu, ut Abner pedes diduceret, ita David,
 ajunt, evasit indemnis. Stultos & stultitiam usû esse in
 Achis regis aula expetitus est David, ubi stultum si-
 mulasse, unicum vix præsidium fuit. Tertium paulò
 prius finxit Rabbinarum deliratio. Davide specum
 ingresso aditum omnem aranearum telis prætextum,
 ne recentis latebræ suspicio esset, quod de Felice bea-
 to Martyre verus prodit historiâ, sed mittamus Rab-
 binorum somnia.

Rabbini
 nugæ de
 muscis,
 stultos &
 araneis.

CAPUT XLII.

Paratissimam David vindictam negligit.

David in
 ulciscendis
 injuriis
 negligens.
 Inter ho-
 mines præ-
 dicandus
 mansueticis-
 simus.

THEODOSIUS Imperator interrogatus, qui tan-
 dem sermones de se tam sinistros & maledicos,
 nec facta multò meliora tolerare possent; nec enim ju-
 stitiæ displiciturum, si homines oris tam improbi è
 medio tollerentur: Utinam ego possim, inquebat,
 vel mortuos ad vitam revocare! Vox Cæcæ digna.
 Nam & Antisthenes dicere solebat: Regium est, cum
 feceris bene, audire malè. Quemadmodum triam pri-
 sci Lacones, cum Republicam cuperent incolumem,
 id Deos rogabant, ut injurias possent perpeti. Existi-
 mabant enim, neminem facinus ullum memorabile
 facturum, qui tolerandis injuriis succumberet.
 Rex David inter omnes profectò reges, imò inter
 omnes penè homines prædicandus rex mansuetissimus.
 Injurias concoquere, seipsum frangere, veniam dare
 hostibus, vindictam subfringere noverat exactissimè.
 Habuit is hostem capitissimum jam suæ potestatis,
 obterere eum ut vermiculum potuisset, jugulandi
 Saulis paratissima erat occasio. Fuerunt imò, qui ad
 eam cadentem impellerent & stimulant. Nec defuit
 cogitatio: Occidar, si non occidam. Jámque manus
 injustæ prutiebant ite in Saulis jugulum, & tamen
 continuit se David contentus particulâ chlamydis ab-
 scissâ. O regem verè mansuetissimum. Ita David ex-
 peditissimam sui ulciscendi opportunitatem animo in-
 genti negligit, quod jam explicatius trademus.

Cùm igitur Saul ad os spelunçæ in alvo exoneran-
 dâ hæreret, milites Davidem vehementer incitarunt,
 faceret demum miseriarum finem, & jugularet Saul-
 em; hoc uno sublato, se omnes fore salvos; nil op-
 portunitus jam posse fieri; oblatum ultrò tempus non
 prætermittendum, ergo facinus pucherimum aude-
 ret. His vocibus, sed & sumè impetu concitatus
 David, tacitus adserpit ad Saulem ut eum occideret,
 id facere cogitârât, quod ipse falsus: *Cogitavi, ait, ut
 occiderem te. Cogitavi, non decrevit. Nam Sauli pro-
 ximus, repente facinus patrandum perhorrescens, o-
 ram duntaxat chlamydis projectæ abscidit.*
 Vix illud fecerat, continuo percussit cor suum Da-
 vid, veluti reverentiam regi debitam temerâstet; &
 mox ad suos reversus: *Propitius sit mihi Dominus, inquit,
 ne faciam hanc rem. Deus illum objiciet morti; sua il-
 lum dies auferet. Absit à me, ut ego sanguine regio
 manus meas polluam. At milites Davidis has religio-
 nes, & hos conscienciæ metus non capiebant. Quo-
 circa ipsi suas manus huic facinori consecrare paratissi-
 mi: Si tu nolis, inquit, nos in eum irruemus. Hic
 David suum militem modis omnibus coèrcere studuit,
 alioqui rex certò animam eiecisset cum alvo.*

Incitant
 milites
 Davidem,
 ut jugulet
 Saulem.
 Cogitavi,
 ait, ut
 occiderem
 te.
 Cogitavi,
 non decrevit.
 Nam Sauli
 proximus,
 repente
 facinus
 patrandum
 perhorrescens,
 oram
 duntaxat
 chlamydis
 projectæ
 abscidit.
 Abficio-
 nis passi-
 tet.
 Ibid. v. 7.
 Milites
 coèrcere
 studet.

§. I.

Se in loca
 ruta con-
 fert.
 Saul eum
 insequitur.

DESERTO Maon in loca tutissima se David contulit,
 ubi semitæ tam difficiles, angustæ, præcipientes oc-
 currunt, ut solis ibicibus sint apertæ. Ubi verò Saul
 audiit Davidem è Zypheo nemore cessisse, tria millia
 selectissimi militis ad signa convocavit, cum David
 vix sexcentos sub signis duceret. Quâ quidem ratione
 uni adversus quinque milites pugnandum erat. Sed

Ubi Saul aliquantulum à specu digressus David in
 apertum prodiens ex antro vociferari cæpit: *Domine
 mi rex. Respiciens Saule, David prono corporis flexu
 adorans regem: Quare, inquit, verbis obreçtatorum
 credis? Non insidiatur tibi gener tuus, rex magne, sed
 insidias patitur. En ipse hodie tuis vidisti oculis, quis
 meus sit in te animus. Jam in manu meâ eras, & cogi-
 ravi, ut occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus. Dixi &
 statui nunquam inferre manus meo Domino. Imò vi-
 de, pater mi, vide, & propius intueri partem tuâ
 chlamydis in meâ manu; unâ eademque operâ te ju-
 gulare potuissim, quâ vestimenti tui limbum præscin-
 dere.*

Ibid. v. 9.
 David quâ
 ejus in
 Saulem
 animus de-
 clarat.
 Ibid. v. 11.
 Deo vi-
 diciam ex-
 pere non
 vult.